

BRUNTÁL

Zamek krzyżacki

Dawna rezydencja zakonu krzyżackiego należy do najpiękniejszych w Euroregionie Pradziad. Jej ostateczny wygląd jest wynikiem XVIII-wiecznej przebudowy. Dziś we wnętrzach znajduje się muzeum (fot. Marek Gaworski)

Pierwsze wzmianki o mieście pochodzą z 1223 roku, jednak już dziesięć lat wcześniej Bruntal uzyskał magdeburskie prawa miejskie, jako jedno z pierwszych w Czechach. W 1397 roku Bruntal zostaje sprzedany księciu Władysławowi Opolskiemu. Zamek po raz pierwszy wymieniają dokumenty z 1506 roku, gdy księżna opawska Barbara sprzedała miasto Janowi i Henrykowi z Vrba. W ich rękach Bruntal pozostało do 1620 roku. W późniejszym czasie majątek został przekazany zakonowi Krzyżaków, którzy posiadali tu swoją siedzibę do 1938 roku. W tym roku majątek został skonfiskowany na rzecz skarbu państwa.

Zamek zbudowano na linii murów miejskich, stąd zresztą nietypowy kształt warowni, która została wzniesiona na planie trójkąta z wewnętrznym dziedzińcem. W 1556 roku zamek został przebudowany, a kolejne prace miały miejsce pod koniec XVI wieku. Wówczas to z gotyckiej twierdzy powstał renesansowy pałac. Zbudowano wieżę, w której umieszczono klatkę schodową oraz zburzono zabudowania gospodarcze i unowocześniono wnętrza. Dziedziniec otoczyły arkadowe krużganki.

Jedna z wielu pięknych sal, które przeznaczone są do zwiedzania (fot. Marek Gaworski)

Dziedziniec zamku z krużgankami zachował styl renesansowej przebudowy w XVII wieku (arch. Muzeum w Bruntálu)

Zamek z lotu ptaka (arch. Muzeum w Bruntálu)

Muzeum w Bruntálu

792-01 Bruntál, Zámecké nám. 7
tel. +420 554 717 947, fax +420 554 718 558
e-mail: muzeumbgruntal@seznam.cz

Godziny otwarcia (sezon 2009):
kwiecień i październik 9.00 - 16.00
maj - wrzesień 9.00 - 17.00
W poniedziałki nieczynne

W 1652 roku August von Liechtenstein rozpoczął prace przy modernizacji obiektu, a jego dzieło kontynuował Jan von Ampringen – późniejszy wielki mistrz zakonu. Dziś możemy podziwiać wnętrza pałacu, gdyż w jego murach znajduje się muzeum. Sale pierwszego piętra posiadają reprezentacyjny charakter. Godnymi uwagi są tu m.in. sala Rycerska i Kapituły Zakonu, apartamenty, Sala Audien-cyjna, Salon Ogrodowy i Rokokowy.

Zamek w XVIII wieku na rysunku Friedricha Bernharda Wernera Topographia Silesiae, Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu (T3_0175a)

Główna fasada bruntalskiej rezydencji wraz z wjazdem na dziedziniec. Stan z 2008 roku (fot. Marek Gaworski)

Zamek w Bruntálu na jednym z serii obrazów z XVIII wieku ukazujących krzyżackie posiadłości w Czechach

BÍLÁ VODA

Pałac Marianny Orańskiej

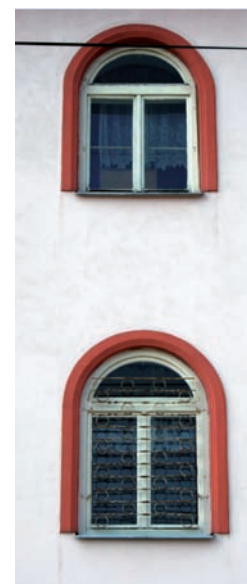

Pałac w Bílej Vodzie od strony głównego wejścia na dziedziniec (fot. Marek Gaworski)

Dawna właścicielka majątku, Marianna Orańska na obrazie holenderskiego malarza

Wieś znajduje się tuż za polsko-czeską granicą, obok dolnośląskiego miasteczka Złoty Stok. Pałac został zbudowany około 1690 roku przez hrabiego Karola von Liechtenstein. Rok później budowla została wymieniona w urbarzu dóbr jako majątek rycerski. Jednym z kolejnych właścicieli Bílej Vody był syn Karola Jakub von Liechtenstein, a na początku XIX wieku francuski hrabia Ludwik d'Ambly wraz z żoną Bettiną. Majątek został sprzedany w 1853 roku przez ich córkę, a nową właścicielką została Marianna Orańska, do której należał pobliski Kamieniec Ząbkowicki, w którym królowna budowała pałac dla swojego syna. Marianna powiększyła pałac w Bílej Vodzie o dodatkowe skrzydło i unowocześniła wnętrze, w wyniku czego powstała dwuskrzydłowa barokowa siedziba z małą wieżyczką. Obecnie mieści się tu placówka szpitala psychiatrycznego, więc pałac nie jest udostępniony zwiedzającym.

Półokrągłe okna są pamiątką po pałacu sprzed XIX-wiecznej przebudowy (fot. Marek Gaworski)

Herb rodowy Oranien

Pałac od strony południowej. Stan z 2009 roku (fot. Marek Gaworski)

Południowo-zachodni róg pałacu (fot. Marek Gaworski)

Fragment niewielkiego parku przy pałacu (fot. Marek Gaworski)

W otaczającym pałac parku znajduje się wiele ciekawych i zabytkowych okazów roślin (fot. Marek Gaworski)

JAVORNÍK

Jánský Vrch

Zamek Jánský Vrch wzmiankowany był już w 1307 roku. Z początkiem XIV wieku należał on do książąt świdnickich, którzy sprzedali go w 1348 roku biskupowi Przecławowi z Pogorzeli. Od tego czasu był on własnością wrocławskich biskupów, którzy oddawali go w lenno rycerzom. W XV wieku zamek był niejednokrotnie niszczone i odbudowywany. Pod koniec tego wieku biskup Jan Roth rozpoczął gruntowne prace, które zakończyły się dopiero w czasach jego następcy Jana Turzo. Jednak prawdziwa przebudowa dokonała się, gdy biskupem został Filip Gothard von Schaffgotsch (1716-1795). Zamek przebudowano na barokowy pałac, a na początku XIX wieku uczyniono z niego letnią rezydencję biskupów. W pałacu tworzył m.in. Karol Ditters, wspinały skrzypek i dyrygent. Śląskiego „Castell Gandolfo” nie omieszkał również dwukrotnie odwiedzić poeta Józef von Eichendorff, na cześć którego nazwano wieżę górującą nad zamkiem. Obecnie w murach zamku znajduje się muzeum z pięknymi salami oraz z pokaźnym zbiorem fajek – największym w Czechach.

Zamek od strony miasteczka wraz z odnowioną w ostatnich latach fasadą (fot. Marek Gaworski)

Widok na miasto, ratusz oraz wyróżniający się kościół. W oddali ziemia opolska (fot. Marek Gaworski)

Muzeum Zamek Jánský Vrch

tel./faks: +42 58 444 02 86
e-mail: janskyvrch@email.cz,
<http://janskyvrch.wz.cz>

Godziny otwarcia:
kwiecień (z przewodnikiem):
sobota - niedziela 9.00 - 15.00;
wtorek - piątek zwiedzanie zamawiane
maj - sierpień: wtorek - niedziela 9.00 - 16.00
wrzesień: wtorek-niedziela 9.00 - 15.00
październik (z przewodnikiem):
sobota - niedziela 9.00 - 15.00,
wtorek - piątek zwiedzanie zamawiane
przez cały rok przez cały dzień (na zamówienie)

Siedziba biskupów wrocławskich na pocztówce z 1924 roku. Widok od strony rynku

Sala we wnętrzu zamku na pocztówce sprzed 1945 r. Archiwum Státní Okresní Archiv Jeseník (reprod. Stanislav Królikowski)

Zamek na Janowej Górze i miasto Javorník. Rysunek Friedricha Bernharda Wernera (XVIII wieku). Topographia Silesiae, Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu (T3_0493a)

Żeliwna, zdobiona brama wejściowa do zamku (fot. Marek Gaworski)

Kolorowa litografia zamku z 1850 roku, autorstwa A.C. Hauna

JESENÍK

Zamek Vodny

Zamek otoczony fosą powstał przed 1284 rokiem, gdyż już wtedy wymieniony był w oficjalnych dokumentach. W 1374 roku dodatkowo został on ufortyfikowany. Na przełomie XV i XVI wieku został przebudowany i wówczas powstała budowla o trzech skrzydłach, otoczona fosą nad którą przerzucono drewniany most. Po 1689 roku most zastąpiono konstrukcją murowaną. Zamek, który należał do wrocławskich biskupów, był w 1641 roku oblężony przez szwedzkie wojska, jednak największe szkody wyrządził pożar w 1727 roku. Między 1738 a 1745 rokiem twierdzę zmodernizowano i przystosowano do funkcji mieszkalnych. Wykuto więcej okien, zburzono wieże oraz dobudowano drugie piętro. Zamek w Jeseníku był własnością biskupów do 1945 roku, a rok później został zajęty na potrzeby miejskiego muzeum i obecnie udostępniony jest turystom.

Żeliwny herb biskupów wrocławskich
w zbiorach muzeum w Jeseníku
Vlastivědné muzeum Jesenicka (fot. Stanislav Królikowski)

Jesenicka twierdza dawniej otoczona fosą z wodą
dziś jest siedzibą muzeum (fot. Marek Gaworski)

Barwne przedstawienie
próby zdobycia zamku
podczas wojny trzydziestoletniej
Vlastivědné muzeum Jesenicka (fot. Stanislav Królikowski)

Widok na zamek, kościół ze starą kopułą oraz
budynkiem na Gräfenbergu Vlastivědné muzeum
Jesenicka (reprod. Stanislav Królikowski)

Dziedziniec zamku
(fot. Marek Gaworski)

Tablica wmurowana tuż przy wejściu
do zamku upamiętnia Carla Dittersa,
austriackiego kompozytora epoki
klasycyzmu, który w czasie swojego
życia mieszkał i tworzył w Jeseníku
(fot. Marek Gaworski)

Vlastivědné muzeum Jesenicka

790 01 Jeseník, Zámecké náměstí 1
tel. +42 584 401 070
faks: +42 584 411 748
e-mail: muzeum@jesenik.net
www.muzeum.jesenik.net

Godziny otwarcia:
wrzesień - maj:
wtorek - sobota 9.00 - 12.00 i 13.00 - 16.30
pozostałe miesiące
wtorek - niedziela 9.00 - 12.00 i 13.00 - 17.00

Kamienna płyta nagrobna biskupa
Johanesa Stischa na dziedzińcu
(fot. Marek Gaworski)

Dwa widoki zamku na zdjęciach z 2008 roku (fot. Marek Gaworski)

arch. Státní Okresní Archiv Jeseník (reprod. Stanislav Królikowski)

KOBYLÁ nad VIDNAVKOU

Kobylá nad Vidnavkou znajduje się w powiecie Jeseňickim i leży na wysokości 295 metrów n.p.m.

Pierwsza informacja o miejscowości w formie pisemnej pochodzi z 1266 roku. Do dziś Kobylá nad Vidnavkou miała wiele nazw, były to m.in. Cobila, Cobula, Juncfrowindorf, Junkfrawendorf, Junkfrawdorff czy też Jungpfendorff. Początkowo należała ona do biskupów wrocławskich, a potem oddawana była w dzierżawę.

Pałac rodziny von Skal

Pałac we wsi należy do najstarszych budowli i został wzniesiony w 1570 roku w stylu renesansowym. Budowlę zbudowano na planie prostokąta. Główne wejście prowadzi przez renesansowy portal (najstarsza część założenia), przednia i tylna fasada zdobiona jest empirowym szczytem powstałym w czasie przebudowy z początku XIX wieku. Budowla otoczona jest przez niewielki park. Pałac, jak i cała wieś wraz z okolicą, od 1800 roku do 1945 roku należała do rodziny von Skal.

Pałac, który od 1800 roku do 1945 roku należał do rodziny von Skal, należy do najstarszych budowli we wsi i został wzniesiony w 1570 roku w stylu renesansowym (fot. Marek Gaworski)

Po stronie południowej pałacu znajduje się dawny park w stylu angielskim (fot. Marek Gaworski)

Fragment górnej części kamiennego portalu oraz główne wejście do budynku (fot. Marek Gaworski)

Pałac od strony północnej. Dziś w budowlu mieści się Dom Starców (fot. Marek Gaworski)

VELKÉ LOSINY

Pałac rodziny Žerotyńskich

Piękny pałac z renesansowymi krużgankami powstał prawdopodobnie w 1391 roku za sprawą margrabiego morawskiego Jošta Luksemburskiego. W 1412 roku właścicielem majątku był Jan Ditie, a potem Waniek Zichlik. Od 1496 aż do 1802 roku zamek Velké Losiny wraz z okolicznymi dobrami należał do rodziny Žerotyńskich. Po 1560 roku Velké Losiny stały się główną siedzibą rodu. Od razu rozpoczęto prace nad przebudową gotyckiej twierdzy w renesansowy pałac. Przebudowę zakończono w 1589 roku, a jedyną pozostałością starego zamku jest kamienny portal w środkowym skrzydle pałacu. Kolejne prace prowadzono w czasach Jana Jachyma Žerotyńskiego (1692-1716) oraz Jana Ludwika (1716-1761), który przy reprezentacyjnej rezydencji założył park krajobrazowy z wieloma budowlami ogrodowymi i barokowym sadem. W 1802 roku Ludwik Antoni Žerotyński sprzedał majątek Velké Losiny Aloisowi I Józefowi z rodu Liechtensteinów i w rękach tej rodziny pałac pozostał do 1945 roku, kiedy to został skonfiskowany przez czechosłowacki rząd. Rezydencja Liechtensteinów służyła im jako letnia siedziba, w związku z czym nie prowadzili oni większych prac w pałacu. Dziś w pałacowych wnętrzach znajduje się muzeum z wieloma ciekawymi, późnorenansowymi salami, jednymi z najlepiej zachowanych na Morawach.

Pałac w Velkich Losinach należy do najpiękniejszych założeń renesansowych na Morawach. Obecny wygląd rezydencji jest wynikiem XVIII-wiecznej przebudowy.

Ruční papírna Velké Losiny

788 15 Velké Losiny
tel. +42 583 248 433
+42 583 286 063

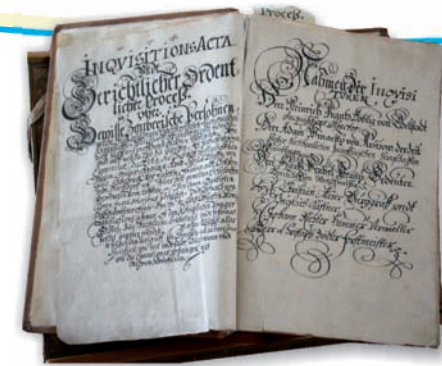
www.jeseniky.net/rucni-papirna-velke-losiny

Godziny otwarcia:

styczeń - marzec, październik - grudzień
poniedziałek-piątek 9.00 - 16.00
sobota, niedziela 9.00 - 12.00 i 12.30 - 16.00
kwiecień-wrzesień
poniedziałek-piątek 9.00 - 17.00
sobota, niedziela 9.00 - 12.00 i 12.30 - 17.00

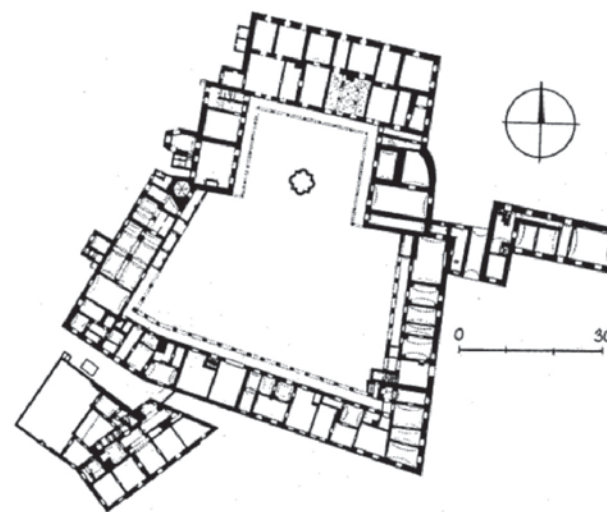
Widok pałacu z parku po południowej stronie (fot. Marek Gaworski)

Księga z opisem sądów nad czarownicami
wyeksponowana jest w sali, w której prowadzono
przesłuchania podejrzanych o czary kobiet

Kolorowa litografia autorstwa A.C. Hauna z II połowy XIX wieku. U dołu szkic pałacu z mapy majątku z XVIII wieku

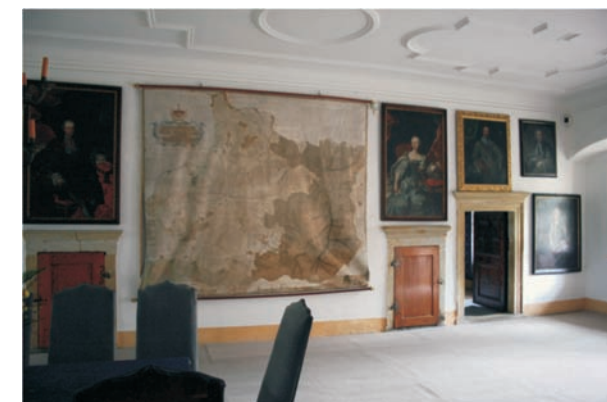
Plan założenia w Velkich Losinach
M. Pláček wg Z. Wirtha (*Ilustrovaná encyklopedie moravských bradů, brádeků a tvrzí, Libri, Praha 2001*)

Sgraffitowe zdobienia w najstarszej części pałacu.
Ostrołukowe wejście jest jedyną pamiątką po dawnym zamku.
(fot. Marek Gaworski)

Dziedziniec z krużgankami
(fot. Marek Gaworski)

Galeria portretów właścicieli pałacu w jednej z sal na I piętrze
(fot. Marek Gaworski)

ŽULOVÁ

Pozostałości dawnego zamku

Dziś zwiedzając miasteczko Žulová zastanawiamy się, skąd taki niezwykle wygląd wieży kościelnej. Otóż w czasie wojny trzydziestoletniej miejscowy zamek został zniszczony, jak większość zresztą budowli obronnych na Śląsku i w Czechach, przez szwedzkie wojska. Następnie, po niewielkim remoncie w drugiej połowie XVII wieku, w 1703 roku urządzono w nim browar, a gdy w 1810 roku dobra kościelne zostały zlikwidowane, miasto postanowiło przebudować dawny zamek na klasycystyczny kościół. Jedyną pozostałością po renesansowym zamku jest okrągła wieża, tzw. Bergfried oraz kamienny most prowadzący do jego wnętrza. Zamek w Žulovej powstał przed 1290 rokiem, jego właścicielem był Jan Wüsthube, który ze swojej warowni wypuszczał się na ziemie biskupów wrocławskich grabiąc je i niszcząc. Należy zaznaczyć, iż w 1325 roku był on już szczodrym darczyńcą klasztoru w Kamieńcu Ząbkowickim.

Jednym z kolejnych właścicieli była rodzina Haugwitzów, która w 1358 roku sprzedała majątek biskupom wrocławskim, ostatnim właścicielom przed sekularyzacją w 1810 roku.

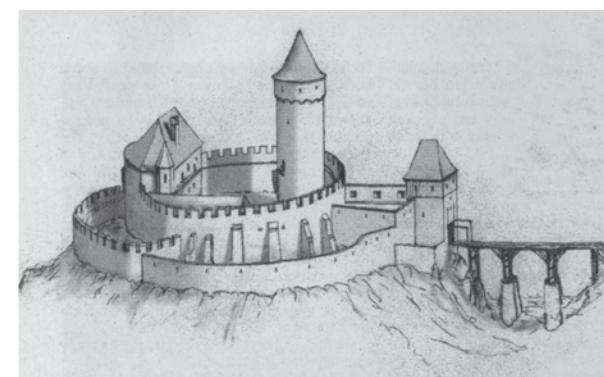
Pozostałości po średniowiecznym zamku w postaci okrągłej wieży wraz z kamiennym mostem to najstarsze pamiątki w mieście. U góry herb właścicieli Žulovej, rodziny von Wüsthube (fot. Marek Gaworski)

Kamienny most dawniej prowadzący do zamku, dziś służy wiernym w drodze do świątyni. Stan z 2009 roku (fot. Marek Gaworski)

Stara pocztówka z dawną wieżą zamkową
Státní okresní archiv Jeseník (reprod. Stanislav Królikowski)

Rekonstrukcja sylwetki zamku w średniowieczu według Rostislava Vojkovský'ego (arch. Beatris)

Miasteczko wraz z dominującym w krajobrazie kościołem, widok od zachodu. Litografia z 30-tych lat XIX wieku

HORNÍ ÚDOLÍ

Koberštejn

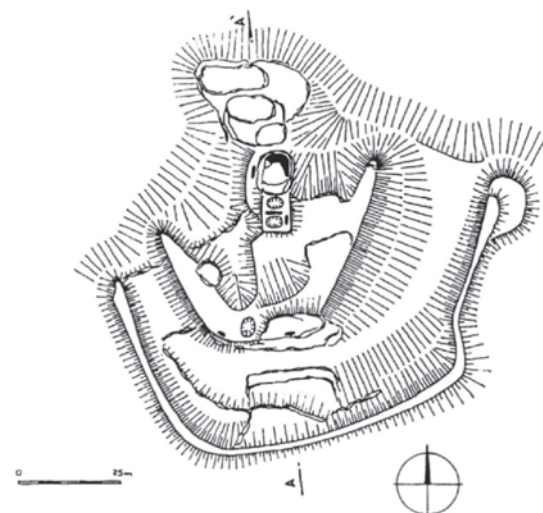

Zamek Koberštejn został zbudowany pod koniec XIII wieku przez Bolka I Surowego, księcia świdnicko-jaworskiego. Na pocztówce wydawnictwa Beatris rekonstrukcja twierdzy wraz z herbem wrocławskich biskupów

Zamek Koberštejn został zbudowany pod koniec XIII wieku przez Bolka I Surowego, księcia świdnicko-jaworskiego. Budowlę wzniesiono na terenie dawnego księstwa jako punkt obrony przed załogą znajdującą się na Morawach położonego nieopodal zamku Kvinburk. Twierdza Koberštejn była również strażnicą dla ochrony szlaku handlowego przebiegającego w okolicy. Główną częścią założenia była wysoka wieża, jedyny zresztą fragment zachowany po dziś dzień. Obok znajdował się budynek mieszkalny i zabudowania gospodarcze. Zamek zbudowano na wysokiej skale, dodatkowo otoczony był suchą fosą i podwójnym pasem umocnień. Zamek Koberštejn należał następnie do królów czeskich, księcia opawskiego Mikołaja II (rozbudował i umocnił twierdzę), rycerzy rozbójników oraz do biskupów wrocławskich. Dziś jest to romantyczna ruina położona głęboko w lesie.

Ruina zamku Koberštejn (fot. Mariusz Przygoda)

Plan zamku wraz z obwarowaniami
M. Plaček: *Hrady a zámky na Moravě a ve Slezsku*, Libri, Praha 1996

BRANTICE

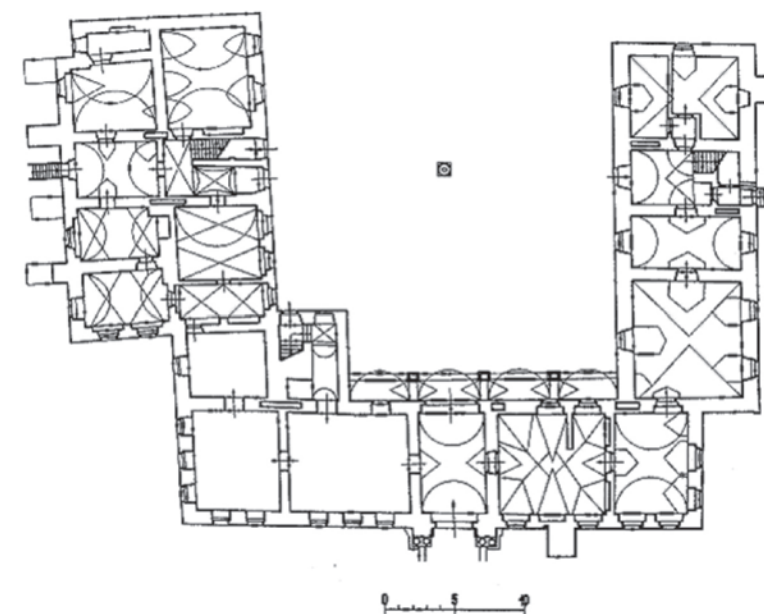
Pałac rodziny von Liechtenstein

W miejscu obecnego pałacu dawniej stała twierdza wzniesiona około 1449 roku. Od 1526 roku wieś należała do Georga von Ansbach z rodziny Hohenzollernów.

W 1561 roku nowy właściciel Reinwald, pełniący funkcję kanclerza księstwa karniowskiego, zbudował zamek w stylu renesansowym. Całkowite prace zakończono w 1604 roku i z tego okresu pochodzą fragmenty murów zachowanych w dwóch skrzydłach pałacu. Dwa wieki później zamek przebudowano na barokowy pałac. Dobudowano trzecie skrzydło i założono park. Na początku XIX wieku rezydencja doczekała się niewielkiej przebudowy i w tym czasie powstała klasycystyczna fasada. Od 1901 do 1945 roku pałac należał do rodziny von Liechtenstein, która nie korzystała z niego osobiście lecz wykorzystywała go jako biura zarządu. Po 1960 roku obiekt był rekonstruowany, dziś jest on opuszczony.

Pałac w Branticach, otoczony niewielkim parkiem w stylu angielskim, położony jest na lewym brzegu rzeki Opawy. Jest to budowla o trzech skrzydłach z dziedzińcem po południowej stronie. W środkowym skrzydle pałacu zachowały się renesansowe krużganki.

Plan pałacu

Umělecké památky Moravy a Slezska, část 1 [A-I], Academia, Praha 1994

Pałac w Branticach wraz ze starym kamiennym mostem nad dawną fosą
(fot. Marek Gaworski)

Rezydencja rodziny von Liechtenstein od strony wschodniej.
Stan z 2008 roku (fot. Marek Gaworski)

HOŠT'ÁLKOVY

Pałac rodziny Strachwitzów

Informacje o wsi Hošt'álkovy pochodzą z 1281 roku, kiedy to ziemia ta leżała w granicach Śląska. Następnie należała ona do księstwa opawskiego, od 1477 roku do majątku Linhartovy, by w 1566 roku stać się samodzielnymi dobrami. W 1582 roku właścicielem wsi została rodzina Skrbenskich. Pod koniec XVII wieku zamek był zniszczony, lecz gdy w latach 60-tych XVIII wieku majątek stał się własnością Karola Traugutta Skrbenskiego, budowla została upiękkszona i stała się centrum życia kulturalnego w okolicy. W 1831 roku Hošt'álkovy trafiły w ręce Strachwitzów, a w 1837 roku do rodziny Arz. Wówczas to nowi właściciele przebudowali pałac i pamiątką po ich bytności jest mansardowy dach oraz m.in. balkonowy portyk. Pałac to trzyskrzydłowa budowla otoczona parkiem. Obiekt od 1965 roku nie jest udostępniony zwiedzającym, a część wyposażenia możemy podziwiać w muzeum w Bruntálu.

Pałac to trzyskrzydłowa budowla otoczona parkiem i budynkami gospodarczymi. Na zdjęciu jedno z bocznych skrzydeł z dzwonnica (fot. Marek Gaworski)

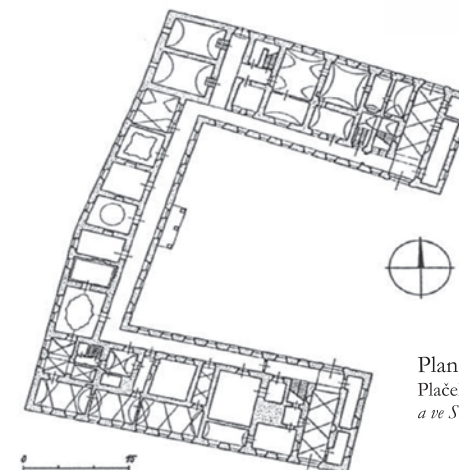

Portal z oryginalnymi XIX-wiecznymi drewnianymi drzwiami (fot. Marek Gaworski)

Meble z dawnego wyposażenia pałacu obecnie znajdują się w muzeum w Bruntálu (fot. Marek Gaworski)

Herb rodu von Strachwitz

Plan pałacu
Plaček M., *Hrady a zámky na Moravě a ve Slezsku*, Libri, 3. vydání, 2001,

Po prawej stronie herb dawnych właścicieli - rodziny Harrachów (fot. Marek Gaworski)

Środkowe skrzydło wraz z balkonem podtrzymywanym przez ozdobne kolumny. Zdjęcia z 2009 roku (fot. Marek Gaworski)

Skrzydło pałacu z odremontowaną wieżą zegarową (fot. Marek Gaworski)

Żeliwny złożony herb dawnych właścicieli na kracie balkonu (fot. Marek Gaworski)

